

Изд. МПСИ, Воронеж: НПО «Модэк», 2002. 319 с. / Bodalev A. A. Psikhologiya obscheniya: Izbrannyye trudy: (*Psychology of Communication: Selected Works*), М. : Izd. MPSI, Voronezh: NPO «Modek», 2002. 319 s. [in Russian].

2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Симферополь: Універсум, 2013. 536 с. / Entsiklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery (*Encyclopedia for Specialists of Social Sphere*), Kyiv, Symferopol: Universum, 2013. 536 s. [in Ukrainian].

3. Колесникова И. А. Педагогическое проектирование: Учеб. пособие для высш. учеб. заведений / И. А. Колесникова, М. П. Горчакова-Сибирская; Под ред. И. А. Колесниковой. М: Издательский центр «Академия», 2005. 288 с. / Kolesnikova I. A. Pedagogicheskoe proektirovanie (*Pedagogical Projecting*), M: Izdatelskiy tsentr «Akademiya», 2005. 288 s. [in Russian].

4. Корніяка О. М. Психологія комунікативної культури школяра. К. : Міленіум, 2006. 336 с. / Korniyaka O. M. Psikhohohiia komunikatyvnoi kultury shkoliara (*Psychology of Communicative Culture of Pupils*). К. : Milenium, 2006. 336 s. [in Ukrainian].

5. Ляпина О. И Проектная деятельность как средство самоактуализации старших подростков : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Рязань, 2009. 234 с. / Lyapina O. Y Proektnaya deyatelnost kak sredstvo samoaktualizatsii starshikh podrostkov (*Project Activity as a Means of Self-Actualization of Senior Teenagers*), dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 Ryazan', 2009. 234 s. [in Russian].

6. Мазуріна В. О. Гуманізація взаємин учителів і старшокласників у позаурочній роботі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки». К., 1999. 19 с. / Mazurina V. O. Humanizatsiya vzaiemyn uchyteliv i starshoklasnykiv u pozaurочноi roboti (*Humanization of Relations of Teachers and Senior Schoolchildren in Extracurricular Work*), avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.01. К., 1999. 19 s. [in Ukrainian].

7. Прихожан А. М., Толстых Н. Н. Психология сиротства. [2-е изд.]. СПб. : Питер, 2005. 400 с. / Prihozhan A. M. Psikhologiya sirotstva (*Psychology of Orphanhood*), SPb. : Piter, 2005. – 400 s. [in Russian].

Дата надходження статті: «01» листопада 2017 р.

Стаття прийнята до друку: «15» листопада 2017 р.

Рецензенти:

Лобова О. – доктор педагогічних наук, професор

Руснак І. – доктор педагогічних наук, професор

Іонова Ірина – доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, кандидат педагогічних наук, e-mail: ira_ionova@ukr.net

Ionova Iryna – assistant professor of the department of social work and sociocultural activity of Sumy State Pedagogical University named after A.S.Makarenko, candidate of pedagogical sciences, e-mail: ira_ionova@ukr.net

Цитуйте цю статтю як:

Іонова І. До проблеми гуманізації взаємин підлітків, які виховуються в родинному середовищі, з вихованцями дитячих будинків. *Педагогічний дискурс*. 2017. Вип. 23. С. 68–72.

Cite this article as:

Ionova I. To the Problem of Humanization of Relations of Teenagers Who are Brought up in a Family Environment, with Children from Orphanages. *Pedagogical Discourse*. 2017. Issue 23. pp. 68–72.

УДК 371.14 / .214. 114

НАТАЛІЯ КАЗАКОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія)

NATALIA KAZAKOVA,

candidate of pedagogical sciences, associate professor

(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy)

orcid.id/0000-0003-1499-3448

Співпраця в системі «ВНЗ – школа» як необхідна умова ефективно організації та проведення педагогічної практики

Cooperation in the System «University - School» as a Prerequisite of Effective Organization and Conduct of Pedagogical Practice

У рамках реалізації концепції «Нова українська школа» виникла потреба у зміні підходів, змісту, форм і методів взаємодії педагогів усіх рівнів системи освіти, що дає можливість поєднувати їх знання, вміння, навички та досвід для ефективного вирішення нагальних проблем освіти та підвищення рівня професіоналізму. Тому актуальним є питання про співпрацю між школою та вищими навчальними закладами. Звернуто увагу на те, що педагогічна практика є важливим складником професійної підготовки майбутніх учителів. Однією з умов організації педагогічної практики студентів визначено співпрацю ВНЗ і баз практики. Розглянуто цілі, напрями та форми співпраці ВНЗ з базами практики (з досвіду роботи Хмельницької

гуманітарно-педагогічної академії). Наголошено на тому, що очікувані результати співпраці ВНЗ і школи мають сприяти організації і проведенню компетентно зорієнтованої педагогічної практики студентів та передбачати сформованість професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів, щоб забезпечити різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості школяра.

Ключові слова: співпраця «ВНЗ і школи»; педагогічна практика; цілі, напрями і форми співпраці ВНЗ і баз практики.

As part of the implementation of the concept «New Ukrainian School», the issue of cooperation between school and higher educational institutions is relevant. The secondary school prepares the ground for the future teachers to become not only highly skilled specialists in their field, but also educated people. Therefore, there is an urgent need to change the approaches, content, forms and methods of interaction of teachers of all levels of the education system, which enables them to combine their knowledge, skills, abilities and experience to effectively solve the pressing problems of education and to increase their professionalism. The attention is paid to the fact that pedagogical practice is an important component of the professional training of the future teachers, which contributes to the formation of a competitive, highly intellectual, innovative specialist, able to build his or her own trajectory of professional development, ready for variability in pedagogical activity. One of the necessary conditions for the organization of pedagogical practice of students is the cooperation of a higher educational establishment and practice bases, which will allow successful realization of its purpose. The goals and directions of cooperation of universities with the bases of practice have been considered. The effective forms of such interaction under the present conditions (from the experience of work of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy) have been offered. It is emphasized that the expected results of cooperation between universities and schools should facilitate the organization and conduct of competence-oriented pedagogical practice of students and provide for the formation of the professional and pedagogical competence of the future teachers in order to ensure the diverse development, education and socialization of the personality of a pupil, who realizes himself or herself as a citizen of Ukraine, capable of life in the society and civilized interaction with nature, has a desire for self-improvement and learning throughout life, ready for consciousness life choices and self-realization, labour and civil activity.

Key words: cooperation «universities and schools»; pedagogical practice; goals, directions and forms of cooperation between universities and practice bases.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Педагогічна практика є важливим складником професійної підготовки майбутніх учителів, спрямованим на закріплення та реалізацію набутих студентами предметних, психолого-педагогічних, методичних знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності в освітньо-виховних і позашкільних закладах. Педагогічна практика сприяє творчому розвитку та саморозвитку майбутнього педагога, формує у нього професійно значущі якості та готовність до інноваційної педагогічної діяльності. Однією з необхідних умов організації педагогічної практики студентів є співпраця вищого навчального закладу і баз практики, яка дозволяє успішно реалізувати її мету.

Аналіз досліджень і публікацій... Методичні аспекти організації педагогічної практики, вдосконалення її змістово-методичного забезпечення увиразнюють наукові розвідки С. Кари, Л. Кацовой, А. Кащук, Н. Кипиченко, Г. Кіт, В. Майбороди, С. Мартиненко, Л. Хомич, В. Юрченка та ін.

Науковці та учителі-практики визначають різні форми співпраці ВНЗ і школи. В історичному аспекті серед форм співпраці ВНЗ та школи С.О.Васильєва відносить такі: залучення студентів до лекційно-пропагандистської роботи серед робітників; організація роботи студентського наукового товариства; проведення лекцій з популяризації педагогічних знань серед батьків при школах, клубах, на підприємствах та батьківських лекторіїв; організація семінарів, консультацій з учителями, екскурсій для вчителів та учнів, читання лекцій для викладачів училищ і технікумів; проведення циклів лекцій з педагогіки на курсах для директорів шкіл, учителів історії та мов, для директорів та завучів дитячих будинків, на курсах піонервожатих; укладення методичних вказівок для вчителів щодо використання різних форм роботи з учнями, створення засобів навчання; допомога шкільним піонерським таборам, участь у проведенні спортивних змагань; розробка єдиного загальноінститутський плану роботи кафедр, спрямованої на допомогу школам міста та області, а також плану роботи кафедр у підшефній школі; читання лекцій з історії школи; створення секцій з методики викладання у вищій школи [2, с. 248].

У дисертації Е. Панасенко «Ідеал учителя у вітчизняній педагогічній журналістиці другої половини ХІХ – початку ХХ ст.» запропоновано форми здійснення практичної підготовки, а саме: вивчення підручників, посібників, складання конспектів уроків, відвідування показових уроків учителя, проведення пробних уроків, виконання ролі помічника вчителя, проведення уроків, участь у конференціях з аналізу уроків, складання тижневих програм та протоколів, педагогічні бесіди,

написання творів за літературно-педагогічною практикою [10]. Л. Кацовой обґрунтовано технології організації педагогічної практики студентів, які сприяють формуванню професійного інтересу; виявлено умови ефективності запропонованих технологій формування професійного інтересу в майбутніх учителів під час практики [4].

У своїй дисертації С. Білоконний важливими педагогічними умовами, які забезпечує ефективність педагогічної практики у формуванні рефлексивних умінь майбутніх учителів визначає організацію керівництва педпрактикою на засадах активної взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу, а також вивчення й узагальнення досвіду майстрів педагогічної праці [1].

Однією із організаційно-методичних умов формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі педагогічної практики С. Кара визначає вдосконалення організації педагогічної практики, орієнтованої на формування професійної компетентності студентів, реалізацію особистісно орієнтованого підходу, формування аналітичних умінь під час науково-дослідної роботи [3].

Н. Рябчикова виділяє такі форми співпраці ВНЗ і шкіл: тренінги, семінари для вчителів, які проводять викладачі ВНЗ; тренінги для учнів, які проводять студенти ВНЗ; психологічний коучинг для вчителів; пасивна та активна практика студентів; участь педагогічних працівників та учнів школи в позаурочній діяльності та ін. [11, с.4].

Значний інтерес становить запропоновані Н. Кипиченко такі форми організації практики на базі шкіл, як: педагогічні майстерні, комунікативні тренінги, ярмарки педагогічних ідей та ін. [6].

Науковці Л. Липова, М. Войцехівський, В. Малишев, П. Замаскіна партнерство «школа і ВНЗ» визначають як одну із перспективних форм створення єдиного освітнього простору, що спрацьовує на диференційовану і неперервну освіту не лише для тих, навчається, а й для тих, хто навчає, створюється єдина освітня школа цінностей [7, с.30].

У дисертації А. Кашук виокремлено низку умов управління діяльністю усіх учасників процесу практичної підготовки майбутніх учителів початкових класів, однією з яких визначено взаємодію вищого та загальноосвітнього навчальних закладів в організації та проведенні педагогічної практики на принципах співробітництва та партнерства [5, с.127-128].

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає в аналізі та розкритті цілей, напрямів і форм співпраці вищих навчальних педагогічних закладів із школами при організації та проведенні педагогічної практики студентів (на прикладі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії).

Виклад основного матеріалу... Мета педагогічної практики полягає у формуванні конкурентоздатного, високоінтелектуального, інноваційного фахівця, здатного побудувати власну траєкторію професійного розвитку, готового до варіативної поведінки в педагогічній діяльності [9, с.6].

Цілі співпраці Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія і бази практики в умовах сьогодення передбачають: створення нової культури стосунків між партнерами – школою та академією, де б простежувався неперервний постійний взаємний зв'язок і професійний розвиток усіх учасників (студентів, викладачів, учителів); залучення усіх суб'єктів педагогічної практики до організації та проведення практики та оприлюднення їх результатів; укладення угод між учасниками партнерства, в якій визначаються ролі та зобов'язання учасників; організація взаємодії, яка дає можливість постійного обговорення, рефлексії, обміну ідеями та досвідом; відданість партнерів справі підготовки майбутніх педагогів, визнання цієї місії основним зобов'язанням.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія має повне забезпечення базами практики студентів. Протягом 2012-2017 рр. було укладено більше 1000 угод про проведення практики з загальноосвітніми школами, навчально-виховними комплексами, навчально-виховними об'єднаннями, ліцеями, гімназіями, приватним школами, колегіумами, палацами творчості дітей та юнацтва, будинками культури, оздоровчими таборами та ін. Перелік баз практики має тенденцію до постійного розширення, оскільки здійснюється активний пошук партнерів для взаємовигідної співпраці.

Студенти академії на базі шкіл проходять різні види навчальних і виробничих практик [8, с.4]: позакласна виховна робота в школі, з додаткових спеціалізацій, пробна, переддипломна, філологічна, дослідницько-діагностична, виробнича, практика з процесу атестації та ін.

До ефективних форм співпраці ВНЗ і школи нами віднесено такі: узгодженість єдиної кадрової, науково-дослідної політики вищого педагогічного навчального закладу і школи; спільна діяльність викладачів і учителів у розробці програм, посібників, методичних рекомендацій з практики; проведення спільних семінарів, наукових консультацій; читання лекцій, курсів, спецкурсів; рецензування курсових і дипломних робіт студентів і слухачів магістратури; обмін науково-методичною літературою та інформацією; спільне проведення професійних конкурсів, «круглих столів»; здійснення дослідницької діяльності, проведення експериментів; узагальнення досвіду педагогів; визначення з базою практики функцій суб'єктів управління і самоуправління

педагогічною практикою, чітких критеріїв оцінювання роботи практикантів.

Контакти учительського і викладацького колективів школи та академії при організації та проведенні різних видів практики мають інтерактивний характер. Учителі шкіл демонструють свою педагогічну майстерність для студентів, проводячи показові уроки. А викладачі стають співавторами, рецензентами публікацій з проблем початкової освіти.

При організації та проведенні педагогічної практики перед академією завжди постає питання, як об'єднати практичне навчання з науково-дослідною роботою. Для того, щоб розвивати науково-дослідне мислення для повсякденного навчання, нами використовується принцип постійної взаємодії наукових досліджень і педагогічної практики, що реалізується у ході проведення науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів впродовж останніх років. Учителі шкіл беруть активну участь у студентських конференціях за результатами практики, науково-методичних, практичних семінарах, засіданнях круглих столів, які проходять на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Протягом останніх десяти років було організовано та проведено близько 80 студентських науково-практичних конференцій за підсумками різних видів практики. До прикладу, у 2016-2017 н.р. керівники практики академії і шкіл провели такі студентські науково-практичні конференції, як: «Зміст і особливості навчально-виховної роботи вчителя в перші тижні навчання дитини в школі», «Теоретико-методичні засади розвитку сучасної музичної освіти на матеріалі обговорення документа «Концептуальні засади реформування середньої освіти», «Реалізація нового змісту програм початкової школи на переддипломній педагогічній практиці», «Дошкільна та початкова освіта: проблеми, перспективи, наступність». У ході конференцій розглянуто сучасні психолого-педагогічні проблеми дошкільної та початкової освіти; розкрито особливості використання інноваційних технологій під час проходження практики, зокрема ейдетики та коректурних таблиць у ДНЗ та початковій школі; висвітлено питання наступності і перспективності дошкільної та початкової ланок освіти.

Неохідно відзначити, що керівники практики академії та директори шкіл, їх заступники, завідувачі дошкільних закладів, методисти, учителі та вихователі завжди беруть активну участь у проведенні науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів. До прикладу,

– круглі столи «Актуальні проблеми готовності дітей до навчання у сучасній початковій школі» (20 травня 2010 р.); «Актуальні проблеми виховної роботи з молодшими школярами у позаурочний час» (22 лютого 2011 р.); «Державний стандарт початкової загальної освіти: стан, проблеми, перспективи» (12 грудня 2012 р.); «Сухомлиністика про виховання Шасливої Людини» (24 лютого 2014 р.); «Етичний портрет педагога: історія та сучасність» (27 лютого 2016 р.);

– науково-методичні семінари «Сучасна дидактика початкової школи» (7 травня 2012 р.); «Організація роботи з різними категоріями дітей у сучасній початковій школі: реалії та перспективи» (27 лютого 2013 р.), «Графічна компетентність: сьогодення і перспективи» (9 квітня 2013 р.); «Організаційно-методичні засади педагогічної практики студентів» для керівників практики» (20 січня 2015 р.); «Нововведення у змісті програм початкової школи» (21 вересня 2016 р.).

28 лютого 2017 року на базі академії було організовано та проведено науково-практичну конференцію «Підготовка вчителя нової української школи: проблеми та шляхи їх вирішення». У ході конференції викладачами і студентами та учителями-практиками обговорено питання: теоретичні засади компетентнісного підходу в професійній освіті; основні положення Концепції «Нової української школи»; становлення і творчий розвиток сучасного педагога в умовах реформування української школи; психологія розвитку компетентностей майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки; світовий досвід та українські перспективи його реалізації у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи.

18 травня 2017 року відбувся методичний семінар «Засади розвитку української освіти в контексті Нової української школи». Викладачі та учителі шкіл міста Хмельницького обговорили положення Концепції Нової української школи та окреслили перспективи її реалізації у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу та у професійній підготовці учителів у вищій школі. У виступах учасників висвітлено мету та формулу Нової української школи; з'ясовано структурно-сутнісні зміни української школи; розкрито специфіку управління навчальним закладом за нових умов та визначено роль умотивованого учителя як агента змін.

11 липня 2017 року викладачі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії брали участь у тренінгу для педагогів пілотних шкіл з питань впровадження проекту Державного стандарту початкової загальної освіти (Нова українська школа), який відбувся на базі Хмельницького ліцею № 17. Учасники тренінгу висловилися з приводу позитивних і негативних моментів у впровадженні проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти (Нова українська школа) з вересня 2018 року у всіх школах України. Важливими питаннями, на їх думку, котрі потрібно розглянути негайно, це є такі: зменшення кількості учнів у класі до 20 дітей; покращення

матеріально-технічної бази в школах; якісна підготовка майбутніх учителів до цих змін, до реалізації прописаних ідей у документі та ін.

У результаті активної співпраці керівників практики академії та баз практики видаються друком збірники наукових статей за матеріалами науково-практичних конференцій, круглих столів, науково-методичних семінарів, навчальні та методичні посібники, методичні рекомендації тощо. До прикладу, у 2017 році вийшли друком такі збірники наукових праць:

1. Підготовка вчителя нової української школи: проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали міжвузівської (заочної) науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 лютого 2017 року). – Хмельницький : ХГПА, 2017. – 333 с.

2. Проблеми початкової освіти: науковий пошук студентів : міжвузівська студентська науково-практична конференція (Хмельницький, 24 березня 2017 року). – Хмельницький : ХГПА, 2017. – 206 с.

3. Сучасна початкова освіта: теорія та практика : збірник тез студентської науково-практичної конференції «Початкова освіта: проблеми, перспективи, наступність» за підсумками педагогічної практики (Хмельницький, 25 травня 2017 року). – Хмельницький : ХГПА, 2017. – 84 с.

4. Засади розвитку української освіти в контексті Концепції Нової української школи : збірник тез доповідей методичного семінару (Хмельницький, 18 травня 2017 року). – Хмельницький : ХГПА, 2017. – 91 с.

Висновки... Отже, співпраця вищого педагогічного начального закладу зі школами в організації та проведенні педагогічної практики відбувається за такими основними напрямками: навчальному (спільні засідання викладачів і учителів; використання кабінетів, лабораторій ВНЗ і шкіл; проведення консультацій, спецкурсів, науково-методичних семінарів викладачами і учителями; створення школами умов для проходження практики студентами); науково-дослідницькому (спільна наукова робота учнів із викладачами та студентами в межах проведення Малої академії наук; апробація нових психолого-педагогічних ідей науковців; участь педагогів у наукових семінарах, конференціях, виставках; проведення науковцями лекцій, учителями практичних семінарів з питань освіти; виховному (участь студентів і керівників практики у позаурочних заходах, проведення гурткової роботи; організація волонтерської діяльності; проведення спільних регіональних конкурсів, інтелектуальних ігор, фестивалів та ін.

Завдяки спільній роботі ВНЗ і баз практики налагоджуються безпосередні контакти з викладачами і учителями; забезпечується тісний зв'язок між змістом програм навчання студентів і реаліями школи; на високому рівні організуються та проводяться різні види практики; здійснюється пошук інформації про вакансії для тимчасової та постійної роботи студентів і випускників; підвищується наукова кваліфікація викладачів і учителів.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі... Однак, здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми, а лише відображає досвід співпраці Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії і баз практики. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробленні положень та умов щодо співпраці ВНЗ і школи для організації і проведення компетентнісно зорієнтованої педагогічної практики.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. Білоконний С. П. Формування рефлексивних умінь студентів педагогічних університетів у процесі педагогічної практики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кривий Ріг, 2011. 288 с. / Bilokonnyy S. P. Formuvannya refleksyivnykh umin' studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi pedahohichnoyi praktyky : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 (*Formation of Reflective Abilities of Students of Pedagogical Universities during the Pedagogical Practice*). Kryvyy Rih, 2011. 288 s. [in Ukrainian].

2. Васильєва С. О. Взаємодія ВПНЗУ та школи як фактор розвитку професійного статусу вчителя (40-60 рр. ХХ ст.). *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. Харків, 2015. Вип. 51. С. 238-250. / Vasylyeva S. O. Vzayemodiya VPNZU ta shkoly yak faktor rozvytku profesiynoho statusu vchytelya (40-60 rr. KhKh st.) (*Interaction of the Secondary School and the School as a Factor of the Professional Status Development of the Teacher (40-60 Years of the XX Century)*), *Zbirnyk naukovykh prats «Pedahohika ta psykholohiya»*. Kharkiv, 2015. Vyp. 51. S. 238-250. [in Ukrainian].

3. Кара С. І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі педагогічної практики : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2012. 234 с. / Kara S. I. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv u protsesi pedahohichnoyi praktyky (*Forming Professional Competence of the Future Primary School Teachers in the Process of Pedagogical Practice*): dys. ... kand. ped. Nauk : 13.00.04. Zaporizhzhya, 2012. 234 s. [in Ukrainian].

4. Кацова Л. І. Формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Х., 2005. 202 с. / Katsova L. I. Formuvannya profesiynoho interesu u maybutnikh uchyteliv u protsesi pedahohichnoyi praktyky: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 (*Formation of the Professional Interest of the Future Teachers during the Pedagogical Practice*). Х., 2005. 202 s. [in Ukrainian].

5. Кашук А. О. Управління практичною підготовкою майбутніх учителів початкових класів в умовах ступеневої освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06. Х., 2013. 290 с. / Kashchuk A. O. Upravlinnya praktychnoyu

pidhotovkoju maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv v umovakh stupenevoyi osvity : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.06 (*Practical Training Management of the Future Elementary School Teachers in the Conditions of Graduate Education*). X., 2013. 290 s. [in Ukrainian].

6. Кириченко Н. С. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі педагогічної практики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2016. 311 с. / Kyrychenko N. S. Formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly u protsesi pedahohichnoyi praktyky : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 (*Formation of the Communicative Competence of the Future Elementary School Teachers during the Pedagogical Practice*). Kyiv, 2016. 311 s. [in Ukrainian].

7. Липова Л. Співпраця в системі «школа - ВНЗ» як необхідна умова неперервної освіти / Л. Липова, М. Войцехівський, В. Малишев, П. Замаскіна. *Шлях освіти*. №8. 2010. С.27-31. / Lyrova L. Spivpratsia v systemi «shkola - VNZ» yak neobkhidna umova nepererвноy osvity (*Cooperation in the System «School-Higher Educational Establishment» as a Prerequisite of the Continuing Education*) / L. Lyrova, M. Voytsekhivsky, V. Malyshev, P. Zamaskina. *Shlyakh osvity*. Issue 8. 2010. S.27-31. [in Ukrainian].

8. Машкіна Л. А., Казакова Н. В. Педагогічна практика Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: історія та сучасність. Хмельницький : Вид-во ХГПА, 2011. 77 с. / Mashkina L. A., Kazakova N. V. Pedahohichna praktyka Khmelnytskoi humanitarno-pedahohichnoi akademii: istoriia ta suchasnist (*Pedagogical Practice in Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy*). Khmelnytskyu : Vyd-vo KhHPA, 2011. 77 s. [in Ukrainian].

9. Орієнтовне положення про проведення практики студентів у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії / Укл. Н. В. Казакова, Л. А. Машкіна. Хмельницький: Вид-во ХГПА, 2015. 64 с. / Oriientovne polozhennia pro provedennia praktyky studentiv u Khmelnytskii humanitarno-pedahohichnii akademii (*Approximate Provision of the Students' Practice in Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy*) / Ukl. N. V. Kazakova, L. A. Mashkina. Khmelnytskyi: Vyd-vo KhHPA, 2015. 64 s. [in Ukrainian].

10. Панасенко Е. А. Идеал учителя у вітчизняній педагогічній журналістиці другої половини XIX – початку XX ст. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Луганськ, 2001. 20 с. / Panasenko E. A. Ideal uchytelia u vitchyznianiі pedahohichnii zhurnalistytsi druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 (*Ideal Image of the Teacher in the National Pedagogical Journalism in the Second Half of the Nineteenth Century and the Beginning of the Twentieth Century*). Luhans'k, 2001. 20 s. [in Ukrainian].

11. Рябчи́кова Н. І. Співпраця школи та ВНЗ – виклик часу. Миколаїв, 2015. 20 с. / Ryabchykova N. I. Spivpratsia shkoly ta VNZ – vyklyk chasu (*Time Challenge of the School and University Cooperation*). Mykolaiv, 2015. 20 s. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: «26» вересня 2017 р.

Стаття прийнята до друку: «10» жовтня 2017 р.

Рецензенти:

Мачинська Н. – доктор педагогічних наук, професор

Яшук І. – доктор педагогічних наук, професор

Казакова Наталія – професор кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: natvikt@ukr.net

Kazakova Nataliia – professor of the department of pedagogics of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, candidate of pedagogical sciences, associate professor, e-mail: natvikt@ukr.net

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Казакова Н. Співпраця в системі «ВНЗ – школа» як необхідна умова ефективної організації та проведення педагогічної практики. *Педагогічний дискурс*. 2017. Вип. 23. С. 72–77.

Kazakova N. Cooperation in the System «University - School» as a Prerequisite of Effective Organization and Conduct of Pedagogical Practice. *Pedagogical Discourse*. 2017. Issue 23. pp. 72–77.

УДК 37(4)(09)

ЮЛІЯ КОРНЕЙКО,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Україна, Харків, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди)

YULIA KORNEIKO,

candidate of pedagogical sciences, associate professor

(Ukraine, Kharkiv, H.S.Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University)

orcid.org/0000-0003-2169-7778

К.Д. Ушинський про співвідношення виховання і навчання в різних європейських школах
K.D. Ushynskiy about the Correlation of Education and Training in Various European Schools

У статті проаналізовано педагогічну спадщину видатного вітчизняного компаративіста К.Д.Ушинського та його прогресивні ідеї щодо проблеми єдності завдань навчання і виховання в різних європейських школах.

Зроблено підсумки критичного огляду педагогом способів поєднання адміністративного,